

СТАНОВИЩЕ

НА ПРОФ. ДСН ВАЛЕНТИНА ЗЛАТАНОВА
ЗА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД НА
НА МАРТИН КОНСТАНТИНОВ КОНСТАНТИНОВ
на тема

ПРОТИВОПОСТАВЯНЕТО МЕЖДУ ЗАПАДА И СЪВРЕМЕННА РУСИЯ: НАГЛАСИ В СЪВРЕМЕНОТО БЪЛГАРСКО ОБЩЕСТВО (ЦЕННОСТИ И ИДЕОЛОГИИ)

Дисертацията се състои от увод, изложение в три глави, заключение, списък с използвана литература и три приложения. Общият ѝ обем е 259 страници, от които 222 страници е основният текст. Цитираните библиографски източници включват 284 източника, от които 40 на български, 228 на английски език и 16 интернет източника. В текста са включени 86 фигури и 11 таблици. Приложенията съдържат таблици и точкови диаграми със статистически зависимости между изследваните типове партии и политическите ценности, както и между отделни политически ценности.

Публикациите по темата на дисертацията са 4, от които 2 са в международни издания.

Изискванията на които трябва да отговори всеки дисертационен труд са:

1. Актуалност на проблема и ясно формулирани изследователска теза, цел, предмет и задачи;

2. Приноси по отношение на иновативност, разширяване на съществуващите знания по проблема и възможности за приложение в практиката.

Несъмнена е актуалността на изследователската тема. В своята докторска дисертация на тема „ПРОТИВОПОСТАВЯНЕТО МЕЖДУ РУСИЯ И ЗАПАДА – ЦЕННОСТИ И ИДЕОЛОГИИ В СЪВРЕМЕНОТО БЪЛГАРСКОТО ОБЩЕСТВО” докторантът Мартин Константинов изследва ролята на ценностите в живота на индивидите и обществата като подчертаващи значението на ценностните приоритети при формирането на нагласи и вземането на поведенчески решения. Темата е особено чувствителна, актуална и силно политизирана и нейното научно изследване е много важно. Освен научно има и практико-приложно значение. Има сериозни последици освен в политиката и върху цялостната социална система и моралните основания на културно

дефинираните норми и ценности. Подробно са описани целите, задачите, хипотезите, ограниченията и използваните изследователски методи и техники.

Съдържателен анализ на научните достижения на докторанта

1. Докторантът привежда за тезите си много научни изследвания, което показва, че е подходил мащабно, критично и задълбочено. Направил е оригинален прочит на една сложна социологическа материя и прави съществени приноси с теоретико-методологически характер в изграждането на нови знания и обогатяването на съществуващите.

2. Мартин Константинов формулира теоретични индикатори и изследователски модели и инструменти, които са операционализирани до установяването на емпирични закономерности. Разработени са оригинални модели, подходи и техники за изследване на поставените цели и задачи на дисертационния труд, което представлява съществено научно достижение.

3. Работата е един сложен конструктор от теория, методология и емпирика. Докторантът е убедителен в тезите и анализите си, детайлен и изчерпателен. Той хвърля светлина върху един по-слабо изучен аспект на изследванията на структурата на ценностите, а именно идеята, че всяка отделна ценност може да бъде изразявана по различни начини. Тази концепция е особено полезна в полето на политиката, тъй като всяко отделно ценностно изражение има уникални последици.

4. Докторантът задълбочено изследва връзката между политическите ценности и идеологиите, където постига забележителни резултати с научен и приложен характер. Още повече, че на този етап липсва единна теоретична рамка за политическите ценности, както и консенсус по въпроса за броя и съдържанието им, а различните автори посочват различен брой политически ценности с припокриващи се до известна степен обхват и съдържание.

5. Дисертационният труд на Мартин Константинов е продукт на оригинално мащабно изследване в 8 области на страната, 107 интервюта, 3 фокус групи със собствен методологически инструмент и сценарии. Прецизно са разработени въпросниците за интервютата и фокус-групите. В допълнение след конкурс на БАН за млади учени по проект ДФНП 17–172/03.08.17 **“ЦЕННОСТИ И ИДЕЙНО-ПОЛИТИЧЕСКА ОРИЕНТАЦИЯ: ВРЪЗКИ И ЗАВИСИМОСТИ”**, финансиран по програма за подпомагане на млади учени и докторанти – 2017 г., докторантът задълбочава още по-мащабно изследването на определени изследователски аспекти по дисертационната тема.

Обемът на извършените дейности по изследователската част на дисертацията многократно надвишава представите за докторска дисертация.

Обработването и анализът на толкова много информация е изключително предизвикателство. Има много голява опасност да се залитне в цифри и графики, но Мартин Константинов се е справил перфектно. За всички анализи може да се отбележи изключителна обективност, задълбоченост, прецизност и професионална интелигентност, които респектират читателя. От огромната информация той е произвел висококачествен научен продукт като е изследвал връзката между политика и ценности при това по отношение на всички теми на обществения живот. Текстът е лек и балансиран в теоретично – емпиричен смисъл. Освен това е постигнал онази независимост на анализа – над личните пристрастия по отношение на ценности, идеологии и партийност, което в крайна сметка е признание на науката.

По-важни научни приноси

- Дисертационният труд поставя началото на изследванията на връзката между ценности и идеологии у нас;
- Теоретическата концепция за идейно-политическа ориентация в социалната и икономическата сфери е основа за по-прецизното ѝ измерване и улеснява процеса на идеологическа идентификация и коректната употреба на идеологически етикети;
- Оригиналният тристепенен модел на идеологическата ориентация на индивида като функция от базовите индивидуални ценности през посредничеството на политическите ценности очертава различните идейно-политически нагласи и убеждения. Това е сериозен опит за структуриране на идейно-политическите ориентации у нас към момента;
- Използването на нагласите по отношение противопоставянето между Русия и Запада като индикатор за идейно-политическата ориентация на индивида е оригинален теоретичен подход, чийто евристичен потенциал може да бъде прилаган и по отношение на други обществено-политически конфликти, съдържащи идеологически компоненти;
- Заложена в теоретичната концепция прецизна употреба на идеологическите понятия допринася за ориентация в публичния и академичен дискурс по идеологическите

въпроси, а оттам и за повишаване на гражданската политическата култура и грамотност в условията на нарастваща идеологическа поляризация;

- За първи път в България предмет на изследване са възприятията за ценностни нарушения. Те играят ключова роля при оценяването на групи и индивиди като девиантни. Данните, получени чрез разработения за проучването им методологически инструментариум, потвърждават наблюденията от други страни, че когато залогът са ценностите, предразсъдъците и дискриминацията не познават идеологически граници. И либерално, и консервативно настроените участници дефинират като девиантни групите, които нарушават техните ценности и подкрепят дискриминацията срещу тях;
- Разработен е методологически инструментариум е релевантен за България и дава възможност за обективното установяване и количествено измерване на идейно-политическата ориентация чрез изследване нагласите по широк набор от теми. Така не се разчита на самоидентификацията, която в повечето случаи е продукт на недостатъчна информираност на гражданите по отношение на идеологиите;
- Емпиричният инструментариум на изследването може да бъде използван както за установяване на общи идеологически ориентации, политически и ценностни нагласи на индивидите, така и за проучване отношението им към разнородни обществено-политически конфликти, съдържащи идеологически компоненти;
- За първи път в България обект на изследване е идейно-политическата ориентация на членовете на политически партии. Проведените 107 интервюта представляват сериозна база данни, която може да бъде използвана при последващи изследвания в тази научна област.

Лични впечатления от докторанта

Имам отлични впечатления за професионалната подготовка и изследователски умения на Мартин Константинов като магистър по Политика, сигурност и интеграция, от University College London, 2010, както и от изявите му на научни форуми у нас и в чужбина, участие в научни проекти и публикации. Мартин Константинов надхвърля минималните национални изисквания за научната степен „доктор”. Всички тези „обективни показатели” са съчетани с изключителна работоспособност, самодисциплина и умения за екипна работа. Докторантът демонстрира добър стил на

изложение, коректно използва литературните източници и данни. Ясният и увлекателен език носи солидно научно съдържание.

Авторефератът коректно отразява съдържанието на дисертационния труд, както и приносите направени в него.

Бележки и препоръки

Дисертационният труд поставя много въпроси, които виждам като нови изследователски полета в проблематиката на ценностите и идеологиите, чиято разработка в бъдеще би имала както научен, така и конкретен практически ефект.

Заклучение

Трудът на Мартин Константинов е постижение в социологическото изследване и научно обяснение на връзката между ценностите и идейно политическата ориентация. Предвид научните приноси, изброени по-горе, считам, че работата значително надхвърля изискванията за присъждане на научната степен „доктор”. В дисертационния си труд Мартин Константинов демонстрира висок изследователски капацитет. Направените оригинални приноси имат важно научно-теоретично и приложно значение за изследваната проблематика. Затова убедено предлагам на уважаемото Научно жури единодушно да присъди на Мартин Константинов Константинов научната степен „доктор по социология”.

09.08.2020

Подпис:.....
(Проф.дсн Валентина Златанова)